

Opvallende oververtegenwoordiging van kansengroepen

Van PWA naar wijk-werken

Roel Jacobus, freelance journalist

In januari 2018 werd na twintig jaar het PWA-stelsel (Plaatselijk WerkgelegenheidsAgentschap) vervangen door de nieuwe formule wijk-werken. Vlaanderen legt daarbij meer de nadruk op het begeleiden van de werkloze naar een reguliere job. De gemeentelijke vzw's werden vervangen door intergemeentelijke verenigingen – vijf in West-Vlaanderen – die nauw samenwerken met de VDAB-bemiddelaars. Met VDAB-experts **Veerle Cappelle** en **Rebecca Baetens** verkennen we het nieuwe terrein.

In het PWA-systeem, dat eind vorig jaar is opgedoekt, waren in december 2017 nog 1.027 mensen in West-Vlaanderen aan de slag. Opvolger wijk-werken registreerde eind februari 2018 al **1.346** deelnemers.

Wat is de eindbalans van 20 jaar PWA?

Veerle Cappelle: "De grootste verdienste is dat uit de eerste grote

activiteit, met name het poetsen, de sector van de **dienstencheque-bedrijven** ontstond. Deze reguliere tewerkstelling via dienstencheques heeft het leven van heel veel mensen verbeterd. Met de goede conjunctuur moeten we voor de overblijvende groep werklozen echter een tandje bijzetten qua begeleiding en dat doen we met het wijk-werken."

Wat is het grote verschil tussen PWA en wijk-werken?

Rebecca Baetens: "PWA werd twintig jaar geleden federaal geïnstalleerd om langdurig werkzoekenden een zinvolle tijdsbesteding en competentieversterking te bieden. Op de duur werd dit echter een alternatief circuit naast de arbeidsmarkt bemiddeling door VDAB. Daarom besliste de Vlaamse

VDAB-experts **Veerle Cappelle** en **Rebecca Baetens**: "Wijk-werkers krijgen in vergelijking met het PWA-stelsel veel meer begeleiding en opvolging." (foto Roel Jacobus)

regering om het wijk-werken expliciet te beschouwen als een deel van het tewerkstellingstraject. Het systeem is voor nieuwe instappers beperkt in de tijd (= 12 maanden). Met het oog op doorstroming, kijken we niet langer puur naar objectieve criteria – zoals werkloosheidsduur of graad van arbeidshandicap – maar nu ook naar **kwalitatieve** zaken. Is het voor deze persoon het juiste moment om aan wijk-werken deel te nemen? Vormt dit een meerwaarde in zijn/haar traject naar werk in het normaal economisch circuit (NEC) of de sociale economie?"

Veerle Cappelle: "De grootste verandering is dat de mensen veel meer **begeleiding en opvolging** krijgen en van veel meer activiteiten kunnen proeven. Voor het PWA-stelsel telde enkel of je onder de leeftijd van 45 twee jaar en boven de leeftijd van 45 zes maanden werkloos was. Er werd niet gekeken naar de vaardigheden, competenties, attitudes, enzovoort. Je kon er quasi onbeperkt blijven, soms zelfs jarenlang in dezelfde activiteit. Maar omdat je met bijvoorbeeld enkel gras maaien geen andere competenties verwerft, bieden we met wijk-werken een breder scala van geschikte activiteiten aan."

Hoe verliep de overstap van de PWA-werknemers?

Veerle Cappelle: "Iedereen kreeg de vrije keuze. Bijna iedereen van PWA stapte over naar wijk-werken, behalve mensen die dicht bij hun pensioen stonden. Ze konden voor dezelfde gebruiker blijven werken, zij het met de bijkomende begeleiding die typisch is voor het nieuwe wijk-werken. Nieuwe instappers krijgen een groeitraject van maximaal twaalf maanden. Daarna moeten ze een volgende stap zetten. Met het wijk-werken begint het pas. Wie al lang in het PWA-stelsel werkte, heeft recht op een overgangsmaatregel om langer te blijven."

Om hoeveel mensen gaat het?

Rebecca Baetens: "In het Vlaamse

platform voor wijk-werken waren eind februari 2018 **7.474 mensen** geregistreerd. Daarvan ondertekenden 6.815 mensen een overeenkomst voor wijk-werken, waarvan **6.603 ex-PWA-werknemers** en **212** nieuwe toeleidingen. Intussen zullen de cijfers alweer toegenomen zijn."

Veerle Cappelle: "Wijk-werkvereniging Perspectief (regio Oostende) bijvoorbeeld telde 293 wijk-werkers, waarvan 13 nieuwe toeleidingen in januari-februari. Dat is veel. De regio Midwest had in die periode 21 nieuwe mensen."

Is de doelgroep voor wijk-werken anders dan voor PWA?

Veerle Cappelle: "Bij PWA kregen we van RVA lijsten op basis van leeftijd en werkloosheidsduur. Daar zaten heel uiteenlopende profielen tussen: van ongeschoolden tot managers. In het wijk-werken focussen we op mensen met een groeipotentieel. Zij kunnen maximaal 60 uur per maand worden ingezet. Ook onze nieuwe partners de OCMW's, kunnen nu mensen met potentieel toeleiden, bijvoorbeeld als voortraject van een tewerkstellingservaring in het kader van artikel 60."

Rebecca Baetens: "In het wijk-werken wordt nu vooral gekeken om de wijk-werkers activiteiten aan te bieden waarbij ze hun (generieke) competenties kunnen aanscherpen. We spreken

daarom ook over wijk-werken als een traject/groep pad naar betaalde arbeid."

Wat zijn de kenmerken van de wijk-werkers?

Rebecca Baetens: "Van de 6.815 mensen die een overeenkomst ondertekenden, zijn er 4.317 ouder dan 55 jaar. 3.149 personen hebben een arbeidshandicap, 4.084 zijn kortgeschoold en 672 hebben een migratieachtergrond. De oververtegenwoordiging van **kansengroepen** is zeer opvallend. Het wijk-werken vult dus een gat tussen de andere maatregelen."

Veerle Cappelle: "De meeste nieuw toegeleide mensen hebben een grote afstand met de arbeidsmarkt. Een halftijdse job in het reguliere circuit is te hoog gegrepen maar er is wel een groeimarge aanwezig. Nieuw ten opzichte van PWA zijn het maandelijks gesprek met de wijk-werkbemiddelaar en de zesmaandelijks evaluatie door een VDAB-bemiddelaar. In de mate van het mogelijke, proberen we iedereen te laten groeien naar 60 werkuur per maand. Hierdoor wordt de stap naar een halftijdse job makkelijker. Na het traject in wijk-werken kunnen andere VDAB-instrumenten zoals werkplekleren worden ingezet, waaronder bijvoorbeeld een individuele beroepsopleiding (IBO)."

Rebecca Baetens: "Als de persoon na twaalf maanden nog te zwak is om naar het normaal economisch circuit door te

Wie is wie?

Veerle Cappelle was zestien jaar coördinator van de tien gemeentelijke PWA-vzw's van de regio Brugge. Vorig jaar werkte ze mee aan de transitie naar wijk-werken en tijdelijke werkervaring. Sinds 1 maart is ze door VDAB voor beide domeinen aangesteld als expert voor **West-Vlaanderen**.

Rebecca Baetens is sinds 2013 projectmanager staatsvorming bij VDAB, waar ze met een team van een zestal medewerkers beleidsvoorbereidend werk levert rond het overhevelen van federale bevoegdheden naar het Vlaamse niveau. Het gaat onder andere om het overbrengen van controlebevoegdheid van RVA naar VDAB, het opstarten van artikel 60 voor tijdelijke werkervaring (TWE) via de OCMW's en als sluitstuk het vervangen van PWA door wijk-werken.

stromen, dan zijn er nog uitwegen zoals arbeidszorg, werkwelzijn en sociale economie.”

PWA werd aangeboden via gemeentelijke vzw's terwijl het wijk-werken wordt georganiseerd door intergemeentelijke organisaties. Hoe zien die eruit?

Veerle Cappelle: “West-Vlaanderen telt vijf intergemeentelijke organisaties: **Perspectief** (regio Oostende), **Midwest** (regio Roeselare), **W13** (regio Leiedal), **Westhoek** en **Wijk-Up** (regio Brugge). Elk van deze regionale organisaties werkt samen met de wijk-werkbemiddelaars van VDAB. Enkel de gemeenten **Spiere-Helkijn** en **Dentergem** stapten nergens in. Toch werken ook zij samen met VDAB. In tegenstelling tot het PWA-systeem is het oprichten van een gemeentelijke vzw immers niet wettelijk verplicht. Sommige PWA-besturen hebben de fondsen die door de PWA'ers bijeen gewerkt werden, gedoneerd aan de nieuwe organisaties die hen verder in begeleiding nemen.”

Rebecca Baetens: “Een van de grootste voordelen van wijk-werken is dat alle organisaties nu op een **gezamenlijk digitaal VDAB-platform** werken. De verschillende werkwijzen tussen gemeentelijke PWA's – tot en met nog fischebakken toe – behoren tot het verleden. Dit platform bevat ook voor iedereen heel veel informatie.”

Waarom hebben de verenigingen verschillende juridische statuten?

Rebecca Baetens: “Er was vrije keuze. Sommige verenigingen zijn splinternieuw, andere bouwen voort op een bestaande structuur. Er zijn projectverenigingen (Perspectief), interlokale verenigingen (Wijk-Up), dienstverlenende verenigingen (Midwest en Westhoek), OCMW-verenigingen (W13) en eva-vzw's. Ik vermoed dat deze nieuwe organisaties ook andere taken zullen krijgen. We voorzagen in heel Vlaanderen 100 voltijdse equivalenten voor de begeleiding. Toch beslisten

Poetsen bij particulieren met dienstencheques, is een sector die in 2004 ontstond uit de Plaatselijke WerkgelegenheidsAgentschappen (PWA's). (archieffoto West-Vlaanderen Werkt editie 2011)

heel wat intergemeentelijke organisaties om **extra personeel** aan te werven. Dat kunnen bemiddelaars, administratieve ondersteuners of prospectors zijn.”

Wat veranderde voor de gebruikers?

Veerle Cappelle: “Net als bij PWA kunnen zowel particulieren als rechtspersonen – gemeenten, OCMW's, scholen, land- en tuinbouwbedrijven en verenigingen – het systeem van wijk-werken benutten. We sloten met onze Waalse tegenhanger Forem een protocol af, dat Walen toelaat om in te springen wanneer er voor een activiteit onvoldoende Vlaamse kandidaten zijn.”

Hoeveel kost het aan de gebruiker?

Rebecca Baetens: “De tariefkeuze ligt bij de gemeenten, maar we vroegen wel dat gemeenten in een samenwerkingsverband hetzelfde tarief vragen. Het merendeel koos voor het

maximumtarief van 7,45 euro per wijk-werkcheque. Dit gebeurde om diverse redenen, bijvoorbeeld omdat dit tarief uit PWA werd overgenomen of omwille van maximale financiële ademruimte om de organisatie uit te bouwen. Van die 7,45 euro gaat 4,10 euro naar de wijk-werker. 0,10 euro gaat naar VDAB om de verplaatsingskosten van de wijk-werkers te betalen, 0,42 euro gaat naar verzekeringen en 0,58 euro naar de uitgiftemaatschappij Edenred voor de papieren cheques. Het restbedrag gaat naar de vereniging, samen met het jaarlijkse inschrijfrecht van 7,5 euro per wijk-werker.”

Veerle Cappelle: “In West-Vlaanderen hanteert elke organisatie het maximumtarief van 7,45 euro, behalve **Midwest** dat 5,95 euro vraagt.”